

شرکت کارگزاری بانک سپه
Sepah Bank Brokerage Co.

آشنایی مقدماتی با بورس کالا

مقدمه

نیاز به ایجاد بازاری متشکل و سازمان یافته برای تقابل آزاد عرضه و تقاضا و دستیابی به اثرات مثبت این مهم در اقتصاد تولید و مصرف، دولت و مجلس شورای اسلامی را بر آن داشت تا بستر قانونی لازم جهت تاسیس و راه اندازی بورس های کالایی را در ایران فراهم سازند. در این راستا با تصویب بند (ج) ماده (۹۵) قانون برنامه سوم و بند (الف) قانون برنامه چهارم، شورای عالی بورس موظف به تشکیل و گسترش بورس های کالایی در ایران گردید.

سپس بر اساس مصوبه شورای عالی بورس و قانون جدید بازار اوراق بهادار، در آذر ماه سال ۸۵ موجبات تشکیل شرکت بورس کالای ایران با ادغام بورس فلزات و کشاورزی فراهم شد و پس از پذیره نویسی و برگزاری مجمع عمومی، شرکت بورس کالای ایران از ابتدای مهر ماه سال ۸۶ فعالیت خود را آغاز کرد.

ارکان شرکت بورس کالای ایران

ارکان شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام) عبارتند از:

۱) مجمع عمومی

۲) هیات مدیره

۳) مدیر عامل

۴) بازرس/حسابرس

شرکت توسط هیات مدیره ای غیر موظف مرکب از هفت شخص که توسط مجمع عمومی عادی با توجه به اساسنامه، قانون تجارت و مقررات برای مدت دو سال انتخاب می شوند، اداره می شود.

هم اکنون نمایندگان اشخاص حقوقی ذیل، اعضای هیات مدیره شرکت بورس کالای ایران را تشکیل می دهند:

۱- شرکت فولاد مبارکه اصفهان

۲- گروه بهمن

۳- شرکت ذوب آهن اصفهان

۴- صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی

۵- شرکت کارگزاری بانک کشاورزی

۶- شرکت کارگزاری بانک صنعت و معدن

۷- شرکت سرمایه گذاری توسعه معادن و فلزات

از مهمترین اهداف و اثرات بورس کالا می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- ایجاد بازاری قانون مند و سازمان یافته جهت تسهیل داد و ستد کالاها؛
- ۲- سامان دهی بازار کالاها از طریق مکانیزم اجرایی ناظر بر تعهدات و تضمین منافع طرفین معامله؛
- ۳- کشف شفاف قیمت کالاها براساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا و نیاز بازار؛
- ۴- برقراری امکان اعمال مدیریت ریسک در بازار؛
- ۵- امکان انجام معاملات نقد، نسبی، سلف، آتی و اختیار با استفاده از ابزارهای نوین مالی؛
- ۶- توسعه سرمایه گذاری و فراهم سازی تسهیلات مالی برای خرید و فروش؛
- ۷- اطلاع رسانی درباره وضعیت بازار داخلی و خارجی کالاهای پذیرش شده به منظور افزایش سطح دانش فعالان بازار.

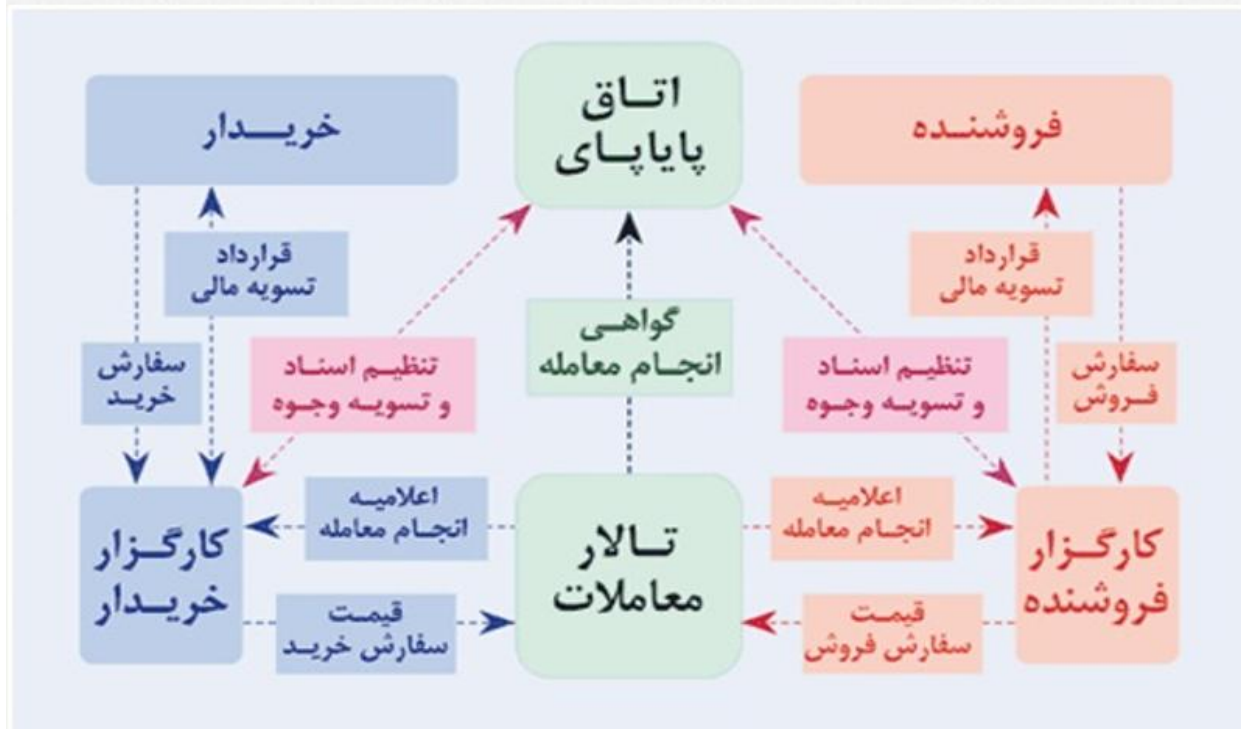
معافیت های مالیاتی و مزیت های خرید و فروش در بورس کالای ایران

- ۱) بر اساس ماده (۷) قانون توسعه ابزارهای مالی جدید، ده درصد (۱۰٪) از مالیات بر درآمد حاصل از فروش کالاهایی که در بورس های کالایی پذیرفته شده از سال پذیرش تا سالی که از فهرست پذیرفته شده در این بورس ها و یا بازارها حذف نشده اند با تایید سازمان بورس و اوراق بهادار بخشوده می شود.
- ۲) به تصریح تبصره ۱ ماده (۷) قانون توسعه ابزارهای مالی جدید، معاملات قراردادهای آتی نیز از پرداخت مالیات معاف می باشد.
- ۳) بر اساس تبصره ۲ ماده (۷) قانون توسعه ابزارهای مالی جدید، سود و کارمزد پرداختی یا تخصیصی اوراق بهادار موضوع تبصره ۱ این ماده به استثناء سود سهام و سهم شرکت ها و سود گواهی های سرمایه گذاری صندوق ها، مشروط به ثبت اوراق بهادار یاد شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار جزء هزینه های قابل قبول برای تشخیص درآمد مشمول مالیات ناشر این اوراق بهادار محسوب می شود.
- ۴) بر اساس ماده (۱۷) قانون توسعه ابزارهای مالیاتی جدید، خرید و فروش کالاهای پذیرفته شده در بورس های کالایی که با رعایت مقررات حاکم بر آن بورس ها مورد داد و ستد قرار می گیرند توسط وزارتخانه ها و دستگاه های دولتی و عمومی و دستگاه های اجرایی نیاز به برگزاری مناقصه یا مزایده و تشریفات مربوط به آن ها ندارد.
- ۵) بر اساس ماده (۱۸) قانون توسعه ابزارهای مالیاتی جدید، دولت مکلف است کالای پذیرفته شده در بورس را از نظام قیمت گذاری خارج نماید.

- ۶) بر اساس بند ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور به منظور حمایت از محصولات کشاورزی که در کشور تولید شده و دارای کمبود می باشد، واردات با حداقل ۲ برابر نرخ موثر تعرفه سال ۱۳۸۸ بلامانع است مشروط بر آن که این گونه محصولات

در بازار بورس تخصصی کالا عرضه و به گونه ای تعیین تعرفه گردد که قیمت این محصولات حداکثر بیست درصد نسبت به مشابه داخلی بیشتر باشد و خارج از فصل برداشت به بازار عرضه شود.

نمایی از داد و ستد در بورس کالا

شمش ها قراضه	مقاطع طولی مقاطع تخت	گروه فولاد	محصولات صنعتی و معدنی	۱
مقاطع	شمش ها	گروه آلومینیوم		
بیلت مس	کاتد مس	گروه مس		
ورق مس	اسلب مس			
مس کم عیار	مقتول مس			
	شمش روی	گروه روی		
	شمش سرب	گروه سرب		
نقره	طلا	گروه فلزات گرانبها		
پلت نیکل	شمش نیکل	گروه نیکل		

کنستانتتره فلزات گرانبها سیمان	کک ذغال سنگ سولفور مولیبدن سنگ آهن	گروه مواد صنعتی، معدنی
-----------------------------------	---	------------------------

قیر روغن اکستراکت دوده حلال	وکیوم باتوم ایزوریسایکل بنزین لوب کات نفت خام نفت کوره	گروه فرآورده های نفتی	گروه محصولات فرآورده های نفتی و پتروشیمی	۲
گازها و خوراکیها	پلیمرها شیمیایی	گروه پتروشیمی		

نخود	کنجاله و تفاله و	گروه کشاورزی	گروه محصولات کشاورزی	۳
جو	کنسائتره ها			
برنج	ذرت			
خرما	شکر			
کشمش	پسته			
گندم	پنبه			
چای	زیره			
مرغ منجمد	زعفران			
تخم مرغ	عدس			

نحوه دریافت سفارش مشتریان نحوه دریافت کد معاملاتی

تمامی افرادی که در بورس مجاز به فعالیت بوده می‌بایست دارای کد بورسی یا معاملاتی باشند فرآیند احراز هویت و صدور کد معاملاتی به شرح زیر می‌باشد:

جهت اخذ کد مشتری (حقوقی) کارگزاری بایستی مدارک زیر را به بورس ارائه نماید. کلیه مدارک توسط کارگزار کنترل و ضمن تطبیق با اصل آن توسط کارگزار ممهور به مهر "برابر اصل" شده و به بورس ارائه می‌گردد:

فرم درخواست کد مشتری تکمیل شده که به تأیید کارگزار رسیده است؛

کپی اساسنامه شرکت؛

کپی روزنامه رسمی آخرین تغییرات شرکت؛

کپی آخرین آگهی روزنامه رسمی در خصوص اعضای هیأت مدیره و دارندگان امضای مجاز شرکت؛

صورت های مالی آخرین دوره مالی شرکت به همراه آخرین گزارش حسابرس و بازرس قانونی؛

کپی شناسنامه اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت؛

سایر مدارک، مجوزها و مستندات مثبت در خصوص فعالیت مشتری در حوزه های مرتبط با کالاهای پذیرفته شده حسب مصوبات "کمیته پذیرش مشتری" که طبق این ضوابط در بورس تشکیل می گردد.

بورس براساس مستندات فوق اقدام به ایجاد کد معاملاتی می نماید.

کدهای معاملاتی صادره شامل انواع زیر می باشد:

کد معاملاتی عام:

کد معاملاتی است که جهت خرید و فروش کالا یا گروه کالایی خاصی ایجاد نشده و دارنده آن مجاز است به شرط عدم وجود محدودیت اعلامی جهت خرید کالا یا گروه کالایی خاصی در بورس، اقدام به خرید کلیه کالاهای پذیرفته شده در بورس نماید؛

کد معاملاتی خاص گروه کالا:

کد معاملاتی است که جهت خرید و فروش یک گروه کالای خاص ایجاد شده و دارنده آن مجاز است به شرط عدم وجود محدودیت اعلامی جهت خرید یک کالای خاص، از کلیه کالاهای پذیرفته شده آن گروه کالایی نیز خرید نماید؛

کد معاملاتی خاص کالا:

کد معاملاتی است که جهت خرید یک یا چند کالای خاص ایجاد شده و دارنده آن مجاز است کالا یا کالاهای خاص را نیز خرید نماید.

بورس برای کلیه اشخاص حقوقی که فرم درخواست اخذ کد و مستندات مربوطه را ارائه می نمایند، کد عام ایجاد می نماید. جهت صدور "کد معاملاتی خاص گروه کالا" و "کد معاملاتی خاص کالا"، درخواست مشتری به همراه مستندات ارائه شده توسط بورس به "کمیته پذیرش مشتری" ارجاع و پس از تصویب کمیته کد مورد نظر صادر می گردد.

کمیته پذیرش مشتری می تواند برای کدهای معاملاتی خاص سقف خرید سالانه تعیین نماید، در این صورت سقف خرید کد مذکور طی یک سال نمی تواند از میزان تعیین شده توسط کمیته بیشتر گردد. بورس موظف است محدودیت مذکور را در سامانه معاملاتی خود اعمال و رعایت آن را کنترل نماید.

ثبت سفارش مشتریان

پس از اخذ کد معاملاتی و افتتاح حساب بانکی توسط مشتری؛ امکان ثبت سفارش در سامانه اخذ سفارشات فعال می گردد. مراحل این امر به شرح زیر است:

الف) اخذ فرم درخواست خرید کالا از مشتری:

مشتری می بایست درخواست خود را در فرم درخواست خرید به کارگزار ارسال نماید مواردی که مشتری در این مرحله باید مورد توجه قرار دهد به شرح زیر است:

(۱) تمام قسمت‌های فرم تکمیل شده باشد.

(۲) مشخصات قیدشده در فرم سفارش خرید با مشخصات فرم درخواست کد مشتری که در مرحله اخذ کد تکمیل شده یکسان باشد.

(۳) امضا با نمونه امضا اخذ شده در مرحله اخذ کد یکسان باشد.

ب) ثبت درخواست مشتری در سامانه ثبت سفارش کالا توسط کارگزار:

کارگزار پس از اخذ سفارش خرید از مشتری اقدام به ثبت سفارش مذکور در سامانه ثبت سفارش بورس کالا می نماید.

فرآیندی که در حین ثبت سفارش رخ می دهد به شرح زیر است.

معاملات غیر اعتباری:

(۱) درخواست خرید وارد سامانه ثبت سفارشات بورس می شود.

(۲) سامانه درخواست را با محدودیت‌های کالا اعم از خاص، عام یا گروه کالا هم چنین سهمیه مقرر (در صورت وجود) می سنجد.

(۳) پس از آن که درخواست از مرحله دوم عبور کرد سامانه حساب بانکی مشتری را کنترل و پیش پرداخت خرید را کنترل می نماید.

(۴) پس از کنترل موجودی حساب مشتری توسط سامانه دستور بلوکه کردن وجه پیش پرداخت به بانک توسط سامانه ارسال می گردد.

(۵) پیش پرداخت خرید در حساب مشتری بلوکه می شود.

(۶) سفارش مشتری به تالار معاملات ارسال می شود.

معاملات اعتباری

- (۱) درخواست خرید وارد سامانه ثبت سفارشات بورس می شود.
- (۲) سامانه درخواست را با محدودیت های کالا اعم از خاص، عام یا گروه کالا هم چنین سهمیه مقرر (در صورت وجود) می سنجد.
- (۳) ارسال سفارش مشتری به تالار معاملات
- (۴) ارسال فرم اعتباری برای فروشنده جهت تایید اعتبار

سایر اطلاعات در مرحله ثبت سفارش

- (۱) میزان پیش دریافت در اطلاعیه عرضه قید می گردد.
 - (۲) زمان اخذ سفارش در حال حاضر در رینگ تک کالایی ها به شرح زیر می باشد:
 - رینگ کشاورزی: تا ساعت ۴۵/۹ روز عرضه
 - رینگ فلزات: ساعت ۳۰/۱۰ روز عرضه
 - رینگ پتروشیمی: تا ساعت ۳۰/۱۲ روز عرضه
 - رینگ صادراتی: تا ساعت ۱۱ روز عرضه
 - رینگ فراورده های نفتی: تا ساعت ۳۰/۱۱ روز عرضه
 - رینگ فرعی: تا ساعت ۱۲ روز عرضه
- در صورتی که خریدار پس از ارائه سفارش و قبل از انجام معامله از خرید کالا منصرف شود و یا چنانچه کارگزار خریدار به هر علت نتواند نسبت به خرید کالای موضوع سفارش اقدام کند، پیش دریافت مشتری آزاد می شود. مراتب انصراف خریدار باید قبل از تحقق معامله ذیل فرم سفارش مربوطه، درج و به امضای طرفین برسد.

نحوه انجام معاملات در بورس کالا به تفکیک هر گروه کالایی

نحوه اعلام عرضه ها و آمار معاملات

اطلاعیه عرضه سندی است که پیش از انجام معاملات توسط بورس منتشر می شود. جهت عرضه کالاها در بورس، کارگزار عرضه کننده باید فرم سفارش فروش تکمیل شده توسط عرضه کننده را به همراه اطلاعات و مستندات زیر در قالب فرم اطلاعیه عرضه و حداکثر تا ساعت ۱۲ ظهر روز کاری قبل از روز عرضه به بورس ارایه نماید:

- (۱) مشخصات کالای قابل عرضه
- (۲) حجم کالای قابل عرضه
- (۳) حداکثر افزایش عرضه توسط عرضه کننده
- (۴) نوع معامله، در معامله سلف ذکر سررسید تحویل کالا و در معامله نسبه ذکر شرایط پرداخت
- (۵) قیمت پایه
- (۶) تاریخ عرضه
- (۷) نام عرضه کننده و تولیدکننده
- (۸) نوع تسویه شامل نقدی یا اعتباری و در صورت تسویه اعتباری تعیین میزان دقیق بخش نقدی و اعتباری و هم چنین ذکر اسناد مورد نیاز جهت تسویه
- (۹) زمان بندی و مکان تحویل
- (۱۰) نوع بسته بندی
- (۱۱) سایر اطلاعات به درخواست بورس

اطلاعیه عرضه منتشره توسط بورس باید حاوی اطلاعات زیر باشد:

- (۱) بندهای ۱ تا ۱۰ بالا که به تأیید بورس برسد
- (۲) محدودیت نوسان قیمت پایه
- (۳) محدودیت نوسان قیمت مجاز در صورت وجود
- (۴) واحد پایه تخصیص
- (۵) حداقل خرید

۶) حداقل خرید جهت کشف نرخ

۷) حداقل تغییر قیمت سفارش

۸) حداکثر خرید در صورت وجود

نکات با اهمیت در معامله کالا در بورس

سایر اطلاعات عمومی کالا از جمله خطای مجاز تحویل، استاندارد کالا و هزینه انبارداری در قالب امیدنامه منتشر می‌شود. اطلاعات منتشره در قالب امیدنامه جزء لاینفک اطلاعاتی عرضه است.

اطلاعیه برای کلیه محصولات ۱ روز کاری قبل از عرضه و برای رینگ صادراتی

۲ روز کاری قبل از عرضه منتشر می‌شود. اطلاعیه عرضه مبنای انجام معاملات است و سفارشات خرید بر مبنای آن اخذ می‌گردد.

ارائه درخواست فروش:

مراحل ثبت درخواست فروش به شرح زیر است:

۱) اخذ فرم درخواست فروش از فروشنده تا قبل از ساعت ۱۲ روز قبل از عرضه

۲) ثبت درخواست فروش در سامانه بورس تا قبل از ساعت ۱۲ روز قبل از عرضه

۳) دریافت تاییدیه اتاق پایاپای تا ساعت ۳۰/۵ روز قبل از عرضه

۴) انتشار اطلاعیه عرضه

مراحل انجام معاملات فیزیکی:

پس از آن که اطلاعیه عرضه منتشر گردید و به اطلاع عموم فعالان بازار رسید و درخواست های خرید از مشتریان اخذ شد؛ سفارشات خرید به تالار معاملات ارسال می‌گردد. در تالار هر کالا به‌طور جداگانه عرضه می‌شود و پس از طی کلیه مراحل معامله کالای بعدی عرضه می‌شود.

معاملات تک کالایی و چند کالایی

مراحل انجام معاملات به شرح زیر است:

(۱) دوره گشایش: این دوره به زمان سبز مشهور است. زمان این دوره به میزان عرضه و شرایط حاکم بستگی دارد.

الف) عرضه کننده کالا را با قیمت پایه اعلامی در اعلامیه عرضه، عرضه می کند.

ب) سفارشات کارگزاران که در سامانه ثبت شده و به تالار ارسال شده مشاهده می گردد.

ج) خریداران حق کاهش حجم دارند.

د) خریداران حق کاهش قیمت دارند.

ه) خریداران حق افزایش قیمت دارند اما حتی اگر قیمت خریدار و فروشنده یکسان باشد معامله ای انجام نمی شود.

و) خریداران حق حذف سفارش خود را دارند.

(۲) مرحله مظنه یابی

این مرحله به زمان زرد مشهور است و شرایط زیر بر آن حاکم است طول این مدت ۶۰ ثانیه می باشد. کلیه سفارش های فعال در پایان مرحله پیش گشایش به این مرحله منتقل می شود. شرایط این مرحله به شرح زیر می باشد:

امکان ورود و حذف سفارش ها وجود ندارد.

امکان افزایش حجم تقاضای خریداران و کاهش حجم عرضه فروشندگان وجود ندارد.

فروشندگان صرفاً در زمان یک سوم ابتدایی دوره، امکان افزایش میزان عرضه و یا کاهش قیمت را دارند.

خریداران می توانند قیمت خود را حداکثر تا سطح قیمت بهترین سفارش فروش ثبت شده افزایش دهند.

کاهش حجم هر سفارش خرید صرفاً قبل از برابری قیمت آن با قیمت بهترین سفارش فروش ثبت شده امکان پذیر است.

چنانچه حجم عرضه بیشتر از مجموع تقاضاهایی باشد که قیمت فروشنده را پذیرفته اند، معاملات با قیمت فروشنده و به میزان مجموع تقاضاهای خریدارانی که قیمت فروشنده را پذیرفته اند، انجام می شود.

چنانچه در پایان این مرحله هیچ خریداری قیمت فروشنده را نپذیرد امکان تجدید مرحله مظنه یابی صرفاً برای یک بار دیگر توسط ناظر معاملات وجود دارد.

۳) مرحله رقابت:

این مرحله به زمان قرمز مشهور است. در صورتی که در پایان زمان مظنه‌یابی مجموع تقاضاهای خریدارانی که قیمت فروشنده را پذیرفته‌اند بیش از کل میزان عرضه باشد، سفارش خریداران مذکور وارد مرحله رقابت می‌گردد. شرایط این مرحله به شرح زیر می‌باشد:

سفارش‌های فروشندگان قابل تغییر نمی‌باشد.

خریداران حق تغییر حجم تقاضای وارده را ندارند.

خریداران صرفاً می‌توانند قیمت تقاضای خود را افزایش دهند.

در پایان مرحله رقابت، معاملات براساس الویت قیمتی در صورت برابری قیمت الویت زمانی انجام خواهد شد.

در صورتی که به دلیل وجود محدودیت نوسان قیمت مجاز، حجم تقاضاهایی که سقف قیمت مجاز را پذیرفته‌اند بیش از کل حجم عرضه باشد، عرضه به روش تسهیم به نسبت انجام خواهد شد. پس از تسهیم به نسبت، مقادیر تخصیص یافته به هر یک از کارگزاران نسبت به واحد پایه تخصیص، گرد می‌شوند.

۴) مرحله نظارت:

این مرحله به زمان آبی مشهور است. این مرحله پس از پایان زمان معاملات، جهت انجام اقدامات ناظر بازار از جمله تأیید معاملات می‌باشد.

۵) مرحله مزاد عرضه:

در صورتی که حجم عرضه در پایان مرحله مظنه‌یابی از تقاضاهایی که قیمت عرضه‌کننده را پذیرفته‌اند بیشتر باشد، مزاد عرضه در این مرحله قابل معامله می‌باشد. خریداران می‌توانند با ارایه تقاضای خرید با قیمت معاملات انجام شده در پایان مرحله مظنه‌یابی، اقدام به خرید عرضه‌های مزاد نمایند. مرحله عرضه مزاد از پایان مرحله نظارت آغاز و حداکثر تا عرضه بعدی عرضه‌کننده ادامه دارد.

انواع قراردادهای قابل معامله در بورس کالا

ماده ۹ دستورالعمل معاملات: انواع قراردادهای قابل معامله در بورس عبارتند از:

(۱) قرارداد نقدی:

قراردادی است که براساس آن، پرداخت بهای کالای مورد معامله و تحویل آن در هنگام معامله و براساس دستورالعمل تسویه و پایاپای انجام می‌شود.

(۲) قرارداد نسبه:

قراردادی است که براساس آن، کالا در هنگام معامله تحویل و بهای آن در تاریخ سررسید و براساس دستورالعمل تسویه و پایاپای پرداخت می‌گردد.

(۳) قرارداد سلف:

قراردادی است که براساس آن، کالا با قیمت معین در زمانی مشخص در آینده تحویل گردیده و بهای آن در هنگام معامله و براساس دستورالعمل تسویه و پایاپای پرداخت می‌گردد.

قرارداد آتی:

قراردادی است که فروشنده براساس آن متعهد می‌شود در سررسید معین، مقدار معینی از کالای مشخص را به قیمتی که الان تعیین می‌کنند بفروشد و در مقابل طرف دیگر قرارداد متعهد می‌شود آن کالا را با آن مشخصات خریداری کند و برای جلوگیری از امتناع طرفین از انجام قرارداد، طرفین به صورت شرط ضمن عقد متعهد می‌شوند مبلغی را به عنوان وجه تضمین نزد اتاق پایاپای بگذارند و متعهد می‌شوند متناسب با تغییرات قیمت آتشی، وجه تضمین را تعدیل کنند و اتاق پایاپای از طرف آنان وکالت دارد متناسب با تغییرات، بخشی از وجه تضمین هر یک از طرفین را به عنوان اباحه تصرف در اختیار دیگری قرار دهد و او حق استفاده از آن را خواهد داشت تا در سررسید با هم تسویه کنند.

تسویه و تحویل به تفکیک هر گروه کالایی

فرآیند تسویه و پایاپای

پس از انجام معاملات توسط معامله‌گران در تالار معاملات، کالاهای خریداری شده توسط کارگزاری می‌بایست به کد مشتریانی که سفارش خرید خود را قبل از شروع تالار در زمان مقرر ارسال نمودند تخصیص داده شود، تخصیص توسط سامانه ثبت سفارش انجام گرفته پس از تکمیل شدن این مرحله وجه مربوط به پیش دریافت هر معامله از حساب عملیاتی مشتری

که کالا به آن کد تخصیص داده شده به حساب عملیاتی کارگزار به صورت اتوماتیک واریز می گردد. در مرحله بعد کارگزار صورتحساب هر معامله را جهت ارسال به مشتری از سامانه معاملات دریافت نموده. صورت حساب شامل موارد ذیل می- باشد

نام محصول، نماد محصول، شماره قرارداد، نام تولیدکننده، محل تحویل، حجم و قیمت معامله شده

ارزش معامله = (تناژ معامله) * (قیمت انجام معامله در تالار)

کارمزدهای مربوط به معامله = کارمزد کارگزار خریدار + کارمزد شرکت بورس کالا + کارمزد سازمان بورس

مبلغ پیش دریافت که همان مبلغی است که پس از تخصیص از حساب مشتری به حساب کارگزار منتقل می شود که برابر است با (تناژ تخصیص داده شده) * (قیمت پایه اعلام شده در اعلامیه عرضه).

خالص پرداختی که جمع مبالغ ارزش معامله به انضمام کارمزدها منهای مبلغ پیش دریافت می باشد این مبلغ باید به حساب عملیاتی معرفی شده از سوی بورس با شناسه مربوط به معامله واریز گردد.

مبلغ مالیات بر ارزش افزوده که به حساب اعلام شده از سوی فروشنده واریز می گردد.

مدت زمان تسویه قرارداد که طبق مقررات در زیر برگه صورت حساب جهت اطلاع مشتری قید می گردد.

انواع تسویه

قراردادهای خریداری شده در بورس به دو روش قابل تسویه می باشند.

(۱) تسویه نقدی:

در این روش تمامی وجوه اعلام شده در صورت حساب به صورت نقد توسط مشتری و کارگزار به حساب عملیاتی معرفی شده از سوی بورس واریز شده و مبلغ پیش پرداخت که پس از تخصیص به حساب کارگزار واریز شده توسط کارگزاری و مابقی مبالغ طبق صورت حساب اعلامی توسط مشتری طی مهلت مقرر تسویه واریز می گردد.

(۲) تسویه اعتباری:

در این روش اسناد مربوط به تسویه اعتباری طی مهلت تسویه باید به تایید فروشنده و کارگزار فروشنده برسد این اسناد در خصوص میزان اعتباری است که خریدار نزد فروشنده داشته خریدار می بایست درصدی از ارزش معامله که نزد فروشنده

اعتبار داشته به صورت اسناد و مابقی آن به انضمام کارمزدهای معاملات به صورت نقد تسویه شود.

کارمزدهای معاملاتی، مالیات های متعلقه و خسارت های تعیین شده در هر دو روش تسویه می بایست به صورت نقدی پرداخت گردد.

در معاملاتی که به صورت اعتباری تسویه می شوند کارگزار خریدار می بایست تمامی کارمزدهای مصوب دو طرف معامله را جهت تسویه معامله به اتاق پایاپای پرداخت نماید و کارگزار فروشنده مکلف است حداکثر ظرف مهلت ۱۰ روز تقویمی از زمان تسویه به کارگزار خریدار پرداخت نماید.

مهلت تسویه:

مهلت تسویه از دو بخش تسویه بدون تاخیر و تسویه با تاخیر تشکیل شده که در تسویه بدون تاخیر خریدار می تواند تا سه روز کاری پس از خرید تا ساعت ۱۵ روز سوم و در تسویه با تاخیر خریدار می تواند تا ۳ روز کاری پس از مهلت تسویه با تاخیر، وجوه مربوط به قرارداد را واریز نماید در صورتی که پس از مهلت تسویه با تاخیر، قرارداد تسویه نشود قرارداد ابطال می گردد.

کارمزدهای معاملاتی:

در صورت انجام هر معامله در بورس، خریدار و فروشنده می بایست به شرح جدول ذیل کارمزد مربوط به کارگزار، بورس و سازمان را متناسب با ارزش معامله به حساب عملیاتی بورس واریز نمایند.

کارمزد کلیه کالاها به غیر از کالاهای گروه کشاورزی (مبالغ به ریال)

عنوان	ضریب (سهم خریدار)	سقف مبلغ (سهم خریدار)	ضریب (سهم فروشنده)	سقف مبلغ (سهم فروشنده)	ضریب کل (سهم دوسر)	سقف مبلغ (سهم دوسر)
کارمزد سازمان بورس	۰.۰۰۰۰۳۶	۸۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۴۸	۱۶۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۸	۲۰۰.۰۰۰۰۰۰۰
کارمزد شرکت بورس کالا	۰.۰۰۰۰۵	۱۰۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۵	۱۰۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۱	۲۰۰.۰۰۰۰۰۰۰
کارمزد کارگزار	۰.۰۰۰۱۸	۳۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۱۸	۳۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۳۶	۶۰.۰۰۰۰۰۰۰
جمع	۰.۰۰۰۰۲۶۶	۴۸۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۲۷۸	۵۶۰.۰۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۵۴	۱۰۰۰.۰۰۰۰۰۰۰

کارمزد کالاهای گروه کشاورزی (مبالغ به ریال)

عنوان	ضریب (سهام خریدار)	سقف مبلغ (سهام خریدار)	ضریب (سهام فروشنده)	سقف مبلغ (سهام فروشنده)	ضریب کل (سهام دوسر)	سقف مبلغ (سهام دوسر)
کارمزد سازمان بورس	۰.۰۰۰۰۳۲	۸۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۴۸	۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۸	۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰
کارمزد شرکت بورس کالا	۰.۰۰۰۰۰۵	۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۵	۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۱	۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰
کارمزد کارگزار	۰.۰۰۰۰۲۲۵	۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۲۲۵	۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۴۵	۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰
جمع	۰.۰۰۰۰۳۰۷	۴۸۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۳۲۳	۵۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۰.۰۰۰۰۶۳	۱۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰

کارمزد معاملات کالاهای مشمول تنظیم بازار در بازار فیزیکی بورس کالای ایران (تاریخ اجرا: ۱۳۹۸/۰۹/۰۶)

شرح کارمزد	نرخ کارمزد محصولات مشمول مصوبات ستاد تنظیم بازار		حداکثر مبلغ کارمزد - ریال	
	خرید	فروش	خرید	فروش
کارمزد کارگزار	۰/۰۰۰۱۱۷	۰/۰۰۰۱۱۷	۲۷۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۲۷۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰
کارمزد بورس کالا	۰/۰۰۰۰۴۷۵	۰/۰۰۰۰۴۷۵	۹۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۹۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰
کارمزد سازمان بورس و اوراق بهادار	۰/۰۰۰۰۰۲	۰/۰۰۰۰۰۳	۹۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	۹۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰

قراردادهایی که توسط خریداران طی مهلت تسویه بدون تاخیر تسویه نگردد وارد جریمه شده و خریدار حداکثر تا ۳ روز کاری پس از مهلت تسویه با تاخیر می تواند قرارداد را تسویه نماید و بابت هر روز باید جریمه ای معادل ۰.۲۵٪ ارزش قرارداد در هنگام تسویه به صورت یک جا به حساب اعلام شده از سوی بورس واریز نماید.

در صورتی که طی مهلت مقرر تسویه (تسویه بدون تاخیر و با تاخیر) انجام نگیرد قرارداد ابطال شده و خریدار می بایست بابت جریمه ابطال ۰.۵٪ ارزش معامله به انضمام دو سرکارمزد (کارمزد خریدار و فروشنده) را به حساب اعلام شده از سوی بورس واریز نماید.

مبلغ جریمه ابطال می بایست یک روز کاری پس از مهلت تسویه با تاخیر به حساب اعلام شده واریز شود. این مبلغ توسط کارگزار خریدار از محل پیش-دریافت دریافت شده از خریدار، تامین می گردد.

نحوه تسویه قرارداد

پس از واریز وجوه توسط خریدار طبق صورت حساب ارسالی از سوی کارگزار، کارگزار در سامانه ثبت سفارش تسویه انجام شده را تایید نموده و نسبت به ارسال فیش های مالیات متعلقه به انضمام صورت حساب آن، به صورت سیستمی به اتاق پایاپای اقدام می نماید، پس از بررسی های لازم اتاق در همان روز اقدام به صدور گواهی نامه تسویه می نماید.

کارگزار گواهی نامه تسویه را به انضمام برگه ثبت سفارش که شامل مشخصات کامل محصول، خریدار محصول، نام بازربری و فیش مالیات بر ارزش افزوده کالا می باشد تا پایان همان روز جهت ارسال به فروشنده تحویل کارگزار فروشنده می دهد) یک نسخه از برگه ثبت سفارش جهت نگه داری در بایگانی مدارک نزد کارگزار خریدار باقی می ماند).

جرائم تاخیر در عدم صدور حواله خرید کالا

در صورتی که عدم صدور حواله خرید کالا طی مهلت مقرر ناشی از فعل یا ترک فعل فروشنده باشد، فروشنده می بایست ۰.۵٪ ارزش قرارداد بابت جریمه انفساخ به انضمام کارمزد کارگزار خریدار و فروشنده را پرداخت نماید، این وجه از محل وثائق یا مطالبات فروشنده نزد اتاق پایاپای و در صورت عدم تکافو از محل وثائق کارگزار فروشنده تامین می شود.

در صورتی که عدم صدور حواله خرید کالا طی مهلت مقرر ناشی از فعل یا ترک فعل کارگزار فروشنده باشد، کارگزار فروشنده می بایست ۵٪ ارزش قرارداد بابت جریمه انفساخ به انضمام کارمزد خریدار، دو سر کارمزد شرکت بورس و دوسر کارمزد حق نظارت سازمان بورس را به حساب بستانکاران شرکت واریز نماید.

در صورت انفساخ اصل وجه و خسارت های متعلقه از طرف اتاق پایاپای به حساب کارگزار خریدار جهت پرداخت به خریدار واریز می شود.

مهلت تحویل کالا

در قراردادهای نقدی و نسبه مهلت تحویل کالا از سوی فروشنده حداکثر سه روز کاری پس از مهلت تسویه بوده و در صورتی که تسویه با تاخیر انجام شده به تعداد روزهای تاخیر به این مهلت اضافه می گردد. در قراردادهای سلف مهلت تحویل در دو بخش سلف کمتر از ۳۰ روز و سلف بیش از ۳۰ روز تقسیم شده.

- قرارداد سلف کمتر از ۳۰ روز حداکثر ۵ روز تقویمی پس از سررسید تحویل می باشد.
- قرارداد سلف بیش از ۳۰ روز حداکثر ۱۵ روز تقویمی پس از سررسید تحویل می باشد.

تحویل با تلورانس مثبت

در صورتی که در زمان بارگیری حجم کالایی که تحویل خریدار می شود بیشتر از حجم خریداری شده باشد. فروشنده می بایست قبل از تحویل آخرین محموله نسبت به تسویه حساب با خریدار اقدام نماید در صورتی که بدون تسویه حساب بار تحویل داده شود، بورس و کارگزار هیچ مسئولیتی در این خصوص ندارد.

تحویل با تلورانس منفی

در صورتی که حجم کالای تحویل داده شده به خریدار کمتر از حجم خریداری شده باشد فروشنده مکلف است ظرف یک ماه نسبت به تسویه حساب با خریدار اقدام نموده، در غیر این صورت خریدار می تواند حداکثر ظرف ۱ ماه پس از تحویل کالا از طریق کارگزار خود، درخواست دریافت وجه مربوط را به اتاق پایاپای ارایه نماید که این مبلغ از محل وجوه یا وثائق فروشنده و در صورت عدم تکافو از محل وثائق کارگزار فروشنده پرداخت می شود.

جرایم تاخیر در تحویل

در صورت عدم تحویل تمام یا بخشی از کالای خریداری شده، خریدار می تواند طبق فرمت مشخصی (از سوی بورس) درخواست تحویل کالا با تاخیر یا انفساخ بخش تحویل نشده قرارداد را نماید.

خریدار می تواند درخواست خود را در قرارداد نقدی و نسیه حداکثر تا ۳۰ روز تقویمی و در قرارداد سلف تا پس از زمان سررسید تحویل ارائه نماید در صورت عدم ارائه درخواست طی مهلت مذکور از نظر بورس تعهدات طرفین ایفا شده تلقی می شود.

در صورتی که خریدار درخواست ابطال بخش تحویل نشده کالا را داشته باشد، پس از احراز عدم تحویل کالا از سوی فروشنده توسط اتاق پایاپای، فروشنده مکلف است علاوه بر پرداخت اصل مبلغ مقادیر تحویل نشده قرارداد، خسارت فسخ و سایر هزینه های مصوب از جمله دو سر کارمزد بورس، کارمزد کارگزار خریدار و فروشنده، دو سر کارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان را پرداخت نماید. این مبلغ از محل وجوه یا وثایق فروشنده نزد اتاق پایاپای و در صورت عدم تکافو، از محل وجوه یا وثایق کارگزار فروشنده تأمین خواهد شد. پرداخت این وجه به خریدار، از طریق کارگزار خریدار و پس از کسر تعهدات وی در مقابل اتاق پایاپای صورت می گیرد.

خسارت فسخ عبارت از ۵ درصد ارزش کالای تحویل نشده به قیمت معامله به علاوه ۰/۲۵ درصد مبلغ مقادیر تحویل نشده به صورت روزشمار و به ازای روزهای بین زمان واریز وجه معامله به حساب فروشنده یا کارگزار وی تا بازپرداخت مبلغ مقادیر تحویل نشده از سوی کارگزار فروشنده می باشد.

در صورت درخواست تحویل با تاخیر از سوی خریدار پس از احراز عدم تحویل کالا از سوی فروشنده توسط اتاق پایاپای فروشنده می بایست ۰/۲۵٪ مبلغ تحویل نشده قرارداد را به صورت روز شمار به ازای هر روز تاخیر بین زمان سررسید تحویل کالا و تاریخ تحویل آن به عنوان خسارات تاخیر پرداخت نماید که از طریق کارگزار خریدار به خریدار انجام می گردد.

مدت زمان تحویل با تاخیر حداکثر ۶۰ روز تقویمی از زمان تسویه برای معاملات نقدی و نسیه و پس از سررسید برای معاملات سلف بوده، در صورتی که فروشنده در پایان مهلت تحویل با تاخیر کالا را تحویل ننماید، خریدار می بایست درخواست فسخ خود را به اتاق ارائه دهد در غیر این صورت از طرف شرکت بورس تعهدات ایفا شده تلقی می گردد.

کیفیت کالای تحویل داده شده

در تمامی قراردادها در صورتی که خریدار نسبت به کیفیت و کمیت کالای تحویل شده معترض باشد می بایست حداکثر تا سه ماه پس از تحویل به همراه مستندات لازم اعتراض خود را کتبا به کارگزار خود و اتاق تحویل دهد در غیر این صورت هیچ گونه اعتراضی از سوی خریدار پذیرفته نمی باشد.

نکته: هرگونه توافق بر خلاف ترتیبات مقرر در دستورالعمل بین خریدار و فروشنده فاقد اعتبار بوده، تخلف محسوب می گردد.

معاملات صادراتی

- معاملات رینگ صادراتی در اکثر موارد، مشابه رینگ داخلی است. اهم تفاوت های این دو رینگ به شرح زیر است:
- ۱) کالاهایی که در رینگ صادراتی عرضه می گردند صرفاً جهت ارسال به مبادی خارج از مرزهای جمهوری اسلامی ایران است و امکان مصرف و انتقال آن در داخل کشور مقدور نیست.
 - ۲) پیش پرداخت خرید در رینگ صادراتی حداقل ۵ درصد است.
 - ۳) مهلت تسویه در رینگ صادراتی ۵ روز کاری از روز انجام معامله است.
 - ۴) مهلت تسویه تاخیر در رینگ صادراتی ۱۰ روز کاری از پایان مهلت تسویه بدون تاخیر است.
 - ۵) مهلت تحویل کالا در رینگ صادراتی و صدور حواله خرید کالا ۳ روز کاری پس از مهلت تحویل است.
 - ۶) مهلت تحویل با تاخیر ۱۰ روز کاری پس از پایان مهلت تحویل است.
 - ۷) جریمه تاخیر در تسویه روزانه ۰.۲۵٪ ارزش معامله تا پایان مهلت تسویه با تاخیر است.
 - ۸) جریمه تاخیر با تحویل روزانه ۰.۲۵٪ ارزش معامله تا پایان مهلت تحویل است.
 - ۹) فروشنده و خریدار می توانند توافق کنند که کالای موضوع قرارداد با تاخیر بیش از ۱۰ روز تحویل گردد و در این صورت تعهدات طرفین از نظر بورس ایفا شده تلقی می گردد.
 - ۱۰) اگر در برگه عرضه قید شود فروشنده کالا را با نام خود نزد گمرک اظهار خواهد کرد، فروشنده مکلف است حداکثر ۲ هفته پس از مهلت تسویه نسبت به اظهار کالا نزد گمرک اقدام نماید در این حالت ضمانت نامه های لازم نیز باید توسط فروشنده تودیع شود در صورت تاخیر فروشنده از تعهدات موضوع این بند روزانه ۰.۲۵٪ ارزش قرارداد به عنوان خسارت به خریدار پرداخت می گردد.
 - ۱۱) مشتریان رینگ صادراتی علاوه بر اخذ کد می بایست در لیست مشتریان رینگ صادراتی بورس کالا ثبت گردند.
 - ۱۲) کلیه هزینه ها و خسارات بر اساس ریال و باتوجه به نرخ برابری آن به ریال محاسبه می شود.
 - ۱۳) اطلاعیه عرضه ۲ روز کاری قبل از عرضه در بورس اطلاع رسانی می گردد.
 - ۱۴) در صورتی که حسب اطلاعیه عرضه، پرداخت تمام یا بخشی از وجه معامله از طریق اعتبار اسنادی یا ضمانت نامه بانکی مورد قبول فروشنده باشد، خریدار مکلف است حداکثر ظرف مدت ۵ روز کاری پس از تاریخ معامله، اعلامیه پیش گشایش و حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز کاری پس از تاریخ معامله، اعتبار اسنادی (براساس شرایط اعلامی از طرف فروشنده در اطلاعیه عرضه گشایش) یا ضمانت نامه بانکی را ارائه نماید و هم زمان به فروشنده، کارگزار فروشنده و بورس اطلاع دهد.
 - ۱۵) در رینگ صادراتی امکان تبدیل تسویه اعتباری به نقدی و تسویه نقدی به اعتباری امکان پذیر است اما در رینگ داخلی تنها تبدیل روش تسویه اعتباری به نقدی ممکن است.